

**LUISTEREN EN
LEZEN**

Wie licht er niet

in de chaos en de gekte
in de hal van het centraal
zit de vrouw met plastic tassen
ze bekijkt het allemaal

ze ziet mensen - al die mensen
mensen overal vandaan
met een doel en een bestemming
ziet ze komen - ziet ze gaan

ziet ze doen en ziet ze dringen
in de drukte van de dag
ziet het allemaal gebeuren
en schiet voortdurend in de lach

wie licht er niet
wie licht er niet
wie licht er niet
die de mensen ziet

in de schaduw van de friettent
aan de rand van het bestaan
bij de scharrelaars en de junkies
zit de vrouw en ziet het aan

ze ziet kinderen en hun ouders
ze ziet heren van kantoor
ze ziet toeristen met hun rugzak
iedereen wil er vandoor

ze ziet de rijen bij loketten
dames in hun goeie goed
en ze kan het ook niet helpen
dat ze steeds zo lachen moet

wie licht er niet...

in de chaos en de gekte
ziet de vrouw de mensen gaan
wie de trein mist die moet blijven
en komt hier nooit meer vandaan

ik moet ook mijn trein nog halen
ik moet nodig aan de slag
als ze mij voorbij ziet lopen
ligt ze dubbel van de lach

wie licht er niet...?

DE DIJK - VAN DE CD 'DE STAND VAN DE MAAN'

- ◆ Luister twee keer naar dit lied: eerst zonder tekst en daarna met tekst.

VERKENNING EN HERKENNING

- ◆ Lees de tekst van 'Wie lacht er niet' nog een keer door. Waarom moet 'de vrouw met plastic tassen' nou zo lachen, denk je?

Iedereen die wel eens in een groot station is geweest - of een andere plek waar het druk is en waar je ongestoord mensen kunt bekijken - zal deze tekst herkennen. Je hoort bij wijze van spreken de stem via de intercom: 'Op spoor 8b zal over enkele ogenblikken binnenkomen...', of het snerpen van de remmen van een trein. Je ruikt de vette friet, de lucht van verschaald bier, de peuken op de vloer, de bloemen in de kiosk, de toiletten. En overal waar je kijkt zijn mensen. Kijk ze lopen, rennen, schuifelen, wachten, hangen, (neus)peuteren, kijken, sjouwen, eten, drinken, roken, slenteren, haasten, zoenen, praten, ruziën.

En in deze 'chaos en de gekte' zit een zwerfster, die om al die mensen heel erg moet lachen. Waarom ze om hen moet lachen blijft wat onduidelijk, maar met een beetje fantasie kom je een eind. Dan zie je één van die 'heren van kantoor' die aan alle kanten aan een smeltend ijsje likt en probeert om te voorkomen dat ijsdruppels op zijn dure pak druipen, of een jengeland kind dat net zo lang aan haar moeder 'hangt' tot die geïrriteerd iets lekkers koopt, of je ziet een 'dame' op hoge hakken die door haar enkel gaat en daardoor even haar - gebruikte en opgemaakte - gezicht verliest.

- ◆ Ken jij ook van dit soort grappige voorvallen, situaties of gebeurtenissen? Welke? Vertel elkaar een paar van dit soort verhalen.
- ◆ Wat maakt nu precies dat het voorval zo 'grappig' wordt? Wat is 'the gag', de grap, de clou?
- ◆ Zijn er bij de verhalen die je elkaar vertelt ook voorvallen die niet bij iedereen 'leuke' reacties (gevoelens of emoties) oproepen? Hoe komt dat? Oftewel: wie lacht er niet om en waarom niet?

TIP: Neem een aflevering op op video van een tv-programma als 'Candid Camera', 'America's funniest home video's' of 'De leukste thuis'. Bekijk met elkaar een paar filmpjes en bespreek wat leuk is en wat niet. Waar lach je om? Waar lach je niet om? Moet je lachen om een peuter die uit haar stoeltje kiepert en op haar gezicht valt of heb je een andere reactie, schrik je bijvoorbeeld? Of word je kwaad omdat je vindt dat de vader of moeder het maken van een leuke home-video belangrijker vond dan de veiligheid van zijn of haar kind?

WERELD EN WERKELIJKHEID

Bijna niets is zo leuk als op een café-terrasje zitten en naar (andere) mensen kijken. Veel tv-programma's hebben hun succes hieraan te danken: het feit dat bijna iedereen het grappig vindt om naar anderen te kijken, vooral als die ander dat niet in de gaten heeft. In programma's als 'Candid Camera' en 'De leukste thuis' zien we 'gewone' mensen in alledaagse (en dus herkenbare) situaties. En dat is lachen... Vooral als die ander - letterlijk of figuurlijk - op zijn bek gaat, toch? Is leedvermaak leuk?

Mensen als Van Kooten en De Bie en Arjan Ederveen (in de serie 30 minuten) gaan ook uit van normale mensen in heel gewone situaties, maar zij spelen daarmee. Hun typetjes zijn vaak net echt en ook wat ze vertellen lijkt waar. Alleen er is iets aan veranderd, uitvergroot, opgeblazen, absurd(er) gemaakt... en dat maakt het grappig en soms ook ontroerend. Elke pose, elke houding of rol, alles wordt doorgeprikt en wij zien de mens in zijn blootje, zoals de keizer in het verhaal van 'De kleren van de keizer'. Ze houden ons als het ware een (lach)spiegel voor.

De zwerfster uit het nummer doet niets anders. Ze doorziet die mensen in de stationshal (herkent ze wellicht zichzelf?) en ze schiet steeds in de lach. Ze lacht niet uit, maar om. Ze lacht om al die mensen en om de schijn die ze ophouden, en ze nodigt ons uit om met haar mee te lachen, om elkaar en onszelf.

- ✚ Kies in groepjes (2-4 personen) één persoon uit die in de tekst van 'Wie lacht er niet' voorkomt (de heren van kantoor, de kinderen en hun ouders, de dames in hun goeie goed) of bedenk zelf een personage dat in het Centraal Station zou kunnen lopen. Bedenk wie, wat en hoe deze persoon is en doet en creëer een 'typetje' à la Koot & Bie: Hoe ziet hij/zij eruit? Wat is zijn/haar leeftijd? Welke baan of welk beroep heeft hij/zij? Is de persoon rijk of arm? Getrouwd of vrijgezel? Hoe beweegt, loopt, praat of eet hij/zij? En: wat is de grap, waar moeten (mogen) we om lachen?

Vervolgens stellen de personen zich aan de anderen voor. Vertel en laat zien en horen (stem, houding, gedrag) wie en wat je bent. Doe dit eventueel in de vorm van een straat-interview: een tv-ploeg loopt door de hal van het station en vraagt her en der mensen wie (wat) ze zijn, wat ze daar doen, waar ze vandaan komen en waar ze heengaan. Iedereen vertelt zijn/haar verhaal op tv.

of

Maak met elkaar een getekend portret van de persoon. Probeer dit wel serieus te doen (geen 'platte' karikatuur).

Teken de verzonnen persoon en zet daarnaast trefwoorden en associaties: Wie is hij/zij en wat doet hij/zij, waarom is hij/zij in het station? Schrijf ook op waar je bij deze persoon of dit typetje om zou kunnen (of mogen) lachen. Wat is er zo 'grappig' aan hem of haar?

Hang de portretten op, loop langs de 'galerij' en vertel de makers van het portret of de grap geslaagd is, dat wil zeggen: om te lachen.

BIJBELSE VERDIEPING

Valt er eigenlijk wel iets te lachen in de Bijbel? In hoeverre gaat het 'wie lacht er niet die de mensen ziet' ook op voor de mensen in de Bijbel? Heeft God gevoel voor humor? Voor de goede verstaander - je weet wel, degene die aan een half woord genoeg heeft - is de Bijbel een humoristisch en grappig boek. Denk aan de profeet Jona die opdracht krijgt om de stad Ninevé te bekeren, vervolgens met een boot vlucht naar Tarsis en dan door God (via een flinke storm en een verblijf in een vis) op andere gedachten moet worden gebracht.

Of denk eens aan de mensen die bouwden aan de toren van Babel. Zij dachten dat ze een toren 'tot in de hemel' hadden gebouwd. Maar als God naar de toren komt kijken, moet Hij eerst uit die hemel afdalen om de toren van de mens te kunnen zien. Zo klein is die toren van Babel in de ogen van God (Genesis 11:1-9).

Als straf voor het bouwen van deze toren (en de hoogmoed die aan de bouw van

die toren ten grondslag lag) verwacht God de taal van de mensen. Bedenk wat voor toestanden en absurde situaties dit veroorzaakt op de bouwsteiger. Het ene moment versta je elkaar nog, en dan...

- ◆ Ken je nog meer bijbelverhalen of bijbelse personen die komisch of grappig zijn? Wat is er zo lachwekkend aan? Oftewel: om welke bijbelse figuren en/of situaties zou 'de vrouw met plastic tassen' dubbel liggen, en waarom?

ERVARING EN VERDIEPING

Huub van der Lubbe - de zanger van De Dijk - spaart zichzelf niet. Aan het eind van het lied wordt ook om hem gelachen. De zwerfster ligt zelfs dubbel van de lach.

- ◆ Waar zou de zwerfster bij jou om kunnen of mogen lachen? Meer algemeen: waar mogen andere mensen bij jou om lachen? Welke gewoontes, eigenaardigheden, karaktertrekjes, innerlijke tegenstrijdigheden mogen doorgeprikt worden?
- ✚ Welk beeld hebben de anderen van jou? Klopt dat met het beeld dat je van jezelf hebt?
Maak een 'lachspiegel'. Neem twee vellen papier en maak op elk een portret van jezelf. Doe dat door je hoofd 'en profiel' op het vel papier te leggen en je buurman of buurvrouw te vragen met een dikke stift de omtrek van je hoofd na te tekenen. Schrijf op het eerste portret allerlei woorden/kenmerken die jij denkt dat anderen jou toedichten. Dus: niet jouw beeld van jezelf, maar het beeld dat anderen volgens jou van je hebben. Leg dit portret omgekeerd even weg. Leg het tweede portret - nog zonder woorden - open op tafel. Schuif nu een stoel door naar het portret van je buurman of buurvrouw. Schrijf bij dat portret iets over jouw beeld van die bewuste persoon. Blijf doorschuiven van portret naar portret tot je tenslotte weer op je eigen plek, bij je eigen vel komt. Lees wat de anderen hebben opgeschreven bij jouw portret. Pak je eerste, eigen portret er weer bij. Komt het door anderen gemaakte portret enigszins overeen met dat wat je zelf hebt gemaakt? Wat zijn de meest opvallende overeenkomsten en verschillen? En waar moet jij en/of moeten de anderen bij jou om lachen?